T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
ESAS NO : 2019 / 236
KARAR NO : 2019 / 425
KARAR TR : 8.7.2019

ÖZET : İthalat işlemleri gerçekleştirilip bilahare davacı Şirket tarafından satın alınan araçla ilgili olarak, 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 235/4. maddesi uyarınca Gümrük Müdürlüğü'nce alınan "Mülkiyetin Kamuya Geçirilmesine" dair karar nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen araç bedeli tutarındaki maddi zararın tazmini istemiyle açılan davanın, ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : C.G.Yat.Tur. Ve İnş. Tic. Ltd. Şti.
Vekilleri : Av.R. C. V.-Av.D. Ö., Av.U.E. K.
Av.H. C. V. Av.İ. C.Ö.
Davalılar : 1-İçişleri Bakanlığı
Vekili : Av. S. A.
2- Gebze Gümrük Müdürlüğü
Vekilleri : Av. A.S., Av. T. Y.G.

O L A Y : Davacı vekili dilekçesinde; İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının görevsizlik kararına istinaden Gebze Gümrük Müdürlüğünce alınan 15.09.2014 tarih ve 58 sayılı karar ile, 35 adet araçtan biri olan ve müvekkili adına kayıtlı bulunan 34 ... 6555 plakalı aracın vergileri ödenerek ithal edildiği, ancak ithali sırasında "yeni ve kullanılmamış" olarak beyan edilmesine rağmen yapılan yurt dışı araştırmaları neticesinde "eski" olduğunun tespit edilmesi dolayısıyla İthalat Rejim Kararının 7.maddesine aykırı şekilde ve izin almaksızın Türkiye'ye ithal edildiğinin anlaşıldığı ifade edilmek suretiyle aracın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verildiğinin belirtildiğini; bu aracın müvekkil şirket tarafından Emre Yunus Saklıca isimli kişiden 2011 tarihinde noter araç satış sözleşmesi ile bedeli ödenerek satın alındığını, aracın 2006 yılında gümrük ithalatçısı olan firma tarafından yurda getirildiğini, trafik siciline kaydı yaptırılarak piyasaya sürüldüğünü; müvekkilinin bu aracın 5.maliki olduğunu; araç müvekkil şirket yetkililerince kullanılmakta iken, İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülen soruşturma kapsamında alınan mahkeme kararı sonrasında 10.12.2012 tarihinde İstanbul Emniyet Müdürlüğü Mali Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğüne teslim edildiğini; bu işlemden yaklaşık 2 yıl sonra Gebze Gümrük Müdürlüğünce alınan müsadere kararının şirkete tebliğ olunduğunu; bu karara karşı Doğu Marmara Gümrük ve Ticaret Bölge Müdürlüğü'ne yaptıkları itirazın reddedildiğini ve kararın kesinleştiğini; aracın yurda ithali sırasında davalılarca başlangıçta yapılması gereken kontrol işlemi ve tespiti gereken hususun yaklaşık 6 yıl sonra 2012 yılında yapıldığını, kamu otoritesine güvenen müvekkilinin, tamamen iyi niyetle ve bedelini ödemek suretiyle almış olduğu aracına, kendi kusurundan kaynaklanmayan ve kendisi ile hiçbir biçimde ilgili olmayan bir sebepten dolayı 10.12.2012 tarihinde el konulduğunu; müvekkilinin, trafik sicilindeki resmi kayda güvenerek bu aracı satın aldığını; aracın ithalinden, yurt içinde dolaşımına ve el değiştirmesine kadar her türlü kayıt ve tespitin davalı Bakanlık ve Bakanlığa bağlı gümrük müdürlüklerinin sorumluluğunda olduğunu; mevzuat hükümleri karşısında müvekkilinin, bu tür kaçakçılık işlemlerini takip, tespit veya araştırma sorumluluğunun ve imkanının bulunmadığını; müsadere işlemi sebebiyle müvekkili şirketin mülkiyetinden çıkan aracın el koyma tarihindeki rayiç değerinin ödenmesinin gerektiğini; bu konuda yaptıkları başvurulardan sonuç alamadıklarını ifade ederek; Gebze Gümrük Müdürlüğü'nce 15.09.2014 tarih ve 58 sayılı mülkiyetin kamuya geçirilmesi kararı ile el konularak müsadere edilen müvekkili şirkete ait 34 ... 6555 plakalı aracın el koyma tarihindeki rayiç değeri olan 97.000,00 TL'nin, el koyma tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile tahsiline karar verilmesi istemiyle 1-T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile 2- Gebze Gümrük Müdürlüğüne karşı 22.12.2015 tarihinde idari yargı yerinde dava açmıştır.

Kocaeli 1. İdare Mahkemesince, 30/12/2015 gün ve E:2015/1690, K:2015/1671 sayı ile davanın görev yönünden reddine ve dosyanın Kocaeli Vergi Mahkemesine gönderilmesine karar verilmiş; dosyanın gönderildiği Kocaeli 2. Vergi Mahkemesince davanın Gebze Gümrük Müdürlüğü husumetiyle incelenmesine karar verildikten sonra; uyuşmazlığın esasını inceleyerek, 15.12.2016 gün ve E:2016/69, K:2016/1432 sayı ile davanın kabulüne karar vermiş; istinaf yoluna başvurulması üzerine İstanbul Bölge İdare Mahkemesi Beşinci Vergi Dava Dairesince; 22.9.2017 gün ve E:2017/2442, K:2017/3124 sayı ile, uyuşmazlığın temelinde idarenin araştırma görevinin gereği gibi yerine getirilmemesi nedeniyle uğranılan maddi zararın yattığı, başka bir deyişle, idarenin işlemi veya eylemi nedeniyle uğranılan maddi zararın hizmet kusuru esasına göre tazmini istenildiği anlaşıldığından, genel görevli idare mahkemelerinin görev alanına giren davanın görüm ve çözümünün vergi mahkemelerinin sınırları "kanunla çizilmiş özel görev alanı" nın dışında kaldığı gerekçesiyle; istinaf isteminin kabulüne Kocaeli 2. Vergi Mahkemesi'nin kararının kaldırılmasına, yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın Mahkemesine gönderilmesine karar verilmiş; Kocaeli 2. Vergi Mahkemesince, 16/11/2017 gün ve E:2017/931, K:2017/1249 sayı ile, davanın görev yönünden reddi ile görevli mahkemenin belirlenmesi için dosyanın İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 10.İdare Dava Dairesi'ne gönderilmesine karar verilmiş; İstanbul Bölge İdare Mahkemesi Onuncu İdare Dava Dairesince; 13.12.2017 gün ve E:2017/2397, K:2017/2367 sayı ile, 2577 sayılı İdari

Yargılama Usulü Kanunu'nun 43. maddesi uyarınca uyuşmazlığın görüm ve çözümünde İdare Mahkemesinin görevli kılınmasına, kararın taraflara tebliği için dosyanın görevli kılınan Kocaeli 1. İdare Mahkemesi'ne gönderilmesine karar verilmiştir.

KOCAELİ 1.İDARE MAHKEMESİ: 28.12.2017 gün ve E:2017/1745, K:2017/2054 sayı ile, "(…)2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 5. maddesinde "Emniyet Genel Müdürlüğünün trafik kuruluşları ile bu kuruluşların görev ve yetkileri şunlardır: a) Kuruluş : (Değişik: 17/10/1996 - 4199/3 md.) Bu Kanunla, Emniyet Genel Müdürlüğüne verilen görevler, Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlı olarak kurulan Trafik Hizmetleri Başkanlığınca yürütülür. Trafik Hizmetleri Başkanlığı, Emniyet Genel Müdür Yardımcısı tarafından yürütülür. Emniyet Genel Müdürlüğünün merkez bölge, il ve ilçe trafik zabıta kuruluşları Trafik Hizmetleri Başkanlığına bağlı olarak çalışır. Araçlara ve sürücülere ait işlemleri yapmak, plaka ve belgelerini vermek ve bu amaca yönelik hizmetleri yürütmek üzere her ilde ve gerekli görülen ilçelerde tescil şube veya büroları kurulur. Tescil şube veya bürolarında emniyet hizmetleri sınıfı personelinden ayrı olarak teşkilat ve kadrolarında gösterilen sayıda genel idare ve teknik hizmetler sınıfında personel ile sözleşmeli personel çalıştırılabilir, b) Görev ve yetkiler: 7. Araçların tescil işlemlerini yaparak belge ve plakalarını vermek, 8. (Değişik: 25/6/2010-6001/35 md.) Ülke çapında taşıtların ve sürücülerin sicillerini tutmak, bunlara ilişkin teknik ve hukukî değişiklikleri işlemek, işlettirmek, istatistiksel bilgileri toplamak ve değerlendirmek" 20. maddesinde "Tescil süreleri, satış ve devirler, noterlerin sorumluluğu ile ilgili esaslar şunlardır: a) Araç sahipleri, 1. (Değişik: 13/2/2011-6111/55 md.) Tescili zorunlu ve ilk tescili yapılacak olan araçların satın alma veya gümrükten çekme tarihinden itibaren üç ay içinde tescili için; bunların hurda durumuna gelmesi hâlinde ise bir ay içinde tescilin silinmesi için ilgili trafik tescil kuruluşuna veya Emniyet Genel Müdürlüğünün belirleyeceği kamu kurum veya kuruluşları ile gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine başvurmak, 2. (Değişik: 2/4/1998 - 4358/3 md.) Tescilin yapılması veya silinmesi için vergi kimlik numarası ile yönetmelikte belirtilen bilgi ve belgeleri sağlamak zorundadırlar, b) Araçların giriş işlemlerini yapan gümrük idareleri bu durumu 15 gün içinde araç sahiplerinin beyan ettikleri tescil kuruluşuna bildirmekle yükümlüdürler, c) Tescil belgesi, aracın başkasına satış veya devrine, hurdaya çıkarılmasına veya araçta, yönetmelikte belirtilen niteliklerin değişmesine kadar geçerli sayılır, d) (Değişik: 24/12/2009-5942/1 md.) Tescil edilmiş araçların her çeşit satış ve devirleri, satış ve devri yapılacak araçtan dolayı motorlu taşıtlar vergisi, gecikme faizi, gecikme zammı, vergi cezası ve trafik idari para cezası borcu bulunmadığının tespit edilmesi ve taşıt üzerinde satış ve/veya devri kısıtlayıcı herhangi bir tedbir veya kayıt bulunmaması halinde, araç sahibi adına düzenlenmiş tescil belgesi veya trafik tescil kayıtlan esas alınarak noterler tarafından yapılır. Noterler tarafından yapılmayan her çeşit satış ve devirler geçersizdir. Satış ve devir işlemi, siciline işlenmek üzere üç işgünü içerisinde ilgili trafik tescil kuruluşu ile vergi dairesine bildirilir. Bu bildirimle birlikte alıcı adına trafik tescil işlemi gerçekleşmiş sayılır. Satış ve devir tarihi itibariyle, 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu hükümleri uyarınca eski malikin vergi mükellefiyeti sona erer, yeni malikin vergi mükellefiyeti başlar. Yapılan satış ve devir işlemi üzerine noterler tarafından yeni malik adına bir ay süreyle geçerli tescile ilişkin geçici belge düzenlenir. 197 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinde yer alan sorumluluk hükümleri saklı kalmak kaydıyla, anılan maddede ve bu bentte yer alan isteme ve bildirmeleri elektronik ortamda yaptırmaya ve bu konuda yükümlülük getirmeye, elektronik bildirmelere ilişkin usul ve esasları belirlemeye Gelir İdaresi Başkanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü yetkili olup, bu kurumlar satış, devir ve tescile ilişkin işlemlerin gerçekleştirilmesi için gerekli elektronik veri akışını sağlarlar. Satış ve devir işlemlerini yapanlar, bu işlemler sırasında edindikleri bilgileri ifşa ettikleri takdirde Türk Ceza Kanununun 239 uncu maddesi uyarınca cezalandırılırlar. Satış ve devir işlemlerinin bildiriminden itibaren bir aylık süre içerisinde ilgili trafik tescil kuruluşu veya Emniyet Genel Müdürlüğünün uygun gördüğü kamu kurum veya kuruluşları tarafından yeni malik adına tescil belgesi düzenlenerek elden veya posta aracılığıyla teslim edilir. Tescil belgesinin bir ay içerisinde teslim edilememesi halinde yeni malike sorumluluk yüklenemez. Bu bentte düzenlenen satış ve devir işlemleri her türlü harçtan, bu işlemlere ilişkin düzenlenen kâğıtlar damga vergisi ve değerli kâğıt bedellerinden istisnadır. Trafik tescil kuruluşunda yeni malik adına yapılacak tescil nedeniyle düzenlenmesi gereken değerli kâğıtların bedelleri, satış ve devir esnasında noterler tarafından tahsil edilir ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 119 uncu maddesi uyarınca beyan edilerek ödenir. Bu bentte yer alan işlemler sebebiyle noterlere herhangi bir pay veya aidat ödenmez. 1512 sayılı Kanunun 112 nci maddesi uyarınca belirlenen ücret uygulanmaksızın satış ve devre ilişkin her türlü işlem karşılığında toplam 20 Türk Lirası maktu ücret alınır. Söz konusu ücret, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere önceki yılda uygulanan ücret tutarının o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca tespit ve ilan olunan yeniden değerleme oranında artırılması suretiyle hesaplanır. Haciz, müsadere, zapt, buluntu, trafikten men gibi nedenlerle; icra müdürlükleri, vergi dairesi müdürlükleri, milli emlak müdürlükleri ile diğer yetkili kamu kurum ve kuruluşları tarafından satışı yapılan araçların satış tutanağının bir örneği aracın kayıtlı olduğu trafik tescil kuruluşlarına üç işgünü içerisinde gönderilir. Aracı satın alanlar gerekli bilgi ve belgeleri sağlayarak ilgili trafik tescil kuruluşundan bir ay içerisinde adlarına tescil belgesi almak zorundadırlar. Alıcıların tescil belgesi almak için süresinde başvurmamaları halinde bu araçları alıcıları adına re'sen kayıt ve tescil ettirmeye Emniyet Genel Müdürlüğü yetkilidir. Bu bendin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye İçişleri ve Maliye Bakanlıkları yetkilidir, e) (Değişik: 24/12/2009-5942/1 md.) Araç satın alıp, bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendine uymayanlar ile (d) bendinin sekizinci paragrafı hükümlerine göre bir ay içerisinde tescil belgesi almayan alıcılara 130 Türk Lirası, (d) bendi hükümlerine uymayan noterlere ise her bir işlem için 1.000 Türk Lirası idari para cezası verilir. Tescil yapılmadan trafiğe çıkarılan araçlar, tescil yapılıncaya kadar trafikten men edilir." 22. maddesinde " (Değişik: 18/1/1985 - KHK 245/8 md.; Aynen kabul: 28/3/1985 - 3176/8 md.) Yönetmelikte gösterilen esaslara göre: a) Askeri maksatlarla kullanılan Türk Silahlı Kuvvetlerine ait bütün araçlar ile çeşitli anlaşmalara göre askeri amaçla yurdumuzda bulunan kuruluşlara ait araçların tescilleri Türk Silahlı Kuvvetlerince, b) Raylı sistemle çalışan araçların tescilleri, kullanıldığı yerlere göre ait olduğu kuruluşlarca, c) İş makinesi türünden araçların tescilleri; 1. Kamu kuruluşlarına ait olanlar ilgili kuruluşlarınca, 2. (Değişik: 17/10/1996 - 4199/10 md.) Özel veya tüzelkişilere ait olanlardan; tarım kesiminde kullanılanlar ziraat odalarınca, tarım kesiminde kullanılanların dışında kalan ve sanayi, bayındırlık ve diğer kesimlerde kullanılanların tescilleri, üyesi oldukları ticaret, sanayi veya ticaret ve sanayi odalarınca, d)

Tarım kesiminde kullanılanlar hariç, İl Trafik Komisyonlarından karar alınmak şartı ile motorsuz taşıtlardan gerekli görülenlerin tescilleri belediyelerce, e) (Mülga: 13/2/2011-6111/57 md.) Yapılır, belge ve plakaları verilir. (Ek fikra: 13/2/2011-6111/57 md.) Birinci fıkrada sayılanlar dışında kalan bütün araçların tescilleri, araca ait belgelerin düzenlenmesi, kişiselleştirilmesi, kişiselleştirilen belgelerin basımı ve ilgililerine elden veya posta aracılığı ile teslimi işlemleri Emniyet Genel Müdürlüğü veya bağlı trafik tescil kuruluşlarınca yapılır. Emniyet Genel Müdürlüğü; ilk tescili yapılacak araçların tesciline esas teşkil edecek işlemleri elektronik ortamda bilgi paylaşımı yoluyla yapmak üzere, elektronik ortamda oluşturduğu bir ay süre ile geçerli tescile ilişkin geçici belgeyi basmak ve araç sahibine vermek üzere kamu kurum veya kuruluşları ile gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerini yetkilendirebilir. Yetkilendirilen bu gerçek veya özel hukuk tüzel kişileri, yapacakları işlemleri aralarında düzenleyecekleri protokol çerçevesinde başka gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine de yaptırabilirler. Araca ait kişiselleştirilen belgelerin basımı ve ilgililerine elden veya posta yoluyla teslimi, Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından belirlenen kamu kurum veya kuruluşları ile özel hukuk tüzel kişilerine de yaptırılabilir. Bu işlemlerin yapılmasına dair usul ve esaslar yönetmelikte belirlenir. (Ek fikra: 13/2/2011-6111/57 md.) Tescil belgesinin bir ay içinde teslim edilememesi hâlinde, buna ilişkin olarak araç sahibine sorumluluk yüklenemez. (Ek fikra: 13/2/2011-6111/57 md.) Genel hükümlerden kaynaklanan sorumlulukları saklı kalmak üzere, ikinci fıkra hükmüne göre yetkilendirilmiş gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine, belirlenen usul ve esaslara aykırı hareket etmeleri halinde tespitin yapıldığı yerin mülki amiri veya bu konu ile ilgili olarak yetkilendireceği trafik tescil birim amiri tarafından on bin Türk Lirası idari para cezası verilir. (Ek fikra: 13/2/2011-6111/57 md.) Tescile ilişkin geçici belge, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun uygulanmasında resmî belge sayılır." 110. maddesinde "(Değişik: 11/1/2011-6099/14 md.) İşleteni veya sahibi Devlet ve diğer kamu kuruluşları olan araçların sebebiyet verdiği zararlara ilişkin olanları dâhil, bu Kanundan doğan sorumluluk davaları, adli yargıda görülür. Zarar görenin kamu görevlisi olması, bu fıkra hükmünün uygulanmasını önlemez. Hemzemin geçitte meydana gelen tren-trafik kazalarında da bu Kanun hükümleri uygulanır. Motorlu araç kazalarından dolayı hukuki sorumluluğa ilişkin davalar, sigortacının merkez veya şubesinin veya sigorta sözleşmesini yapan acentenin bulunduğu yer mahkemelerinden birinde açılabileceği gibi kazanın vuku bulduğu yer mahkemesinde de açılabilir" hükümlerine yer verilmiştir.

Davanın açıldığı tarihte yürürlükte bulunan 01.05.2010 gün ve 27568 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan yönetmelikle değişik 18.07.1997 tarih ve 23053 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin 31. maddesinde "İlk defa tescili yapılacak araçların tescil işlemi, sahiplerinin Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü Adres Kayıt Sisteminde belirtilen yerleşim yerinin bulunduğu yerdeki trafik tescil şube veya bürosunda yapılır. Kamu kurum veya kuruluşlarınca finansal kiralama yoluyla kiralanan ve ilk defa tescili yapılacak araçlar, kiracının bulunduğu yerin trafik tescil kuruluşunda da tescil ettirilebilir. Araçların ilk tescilleri, araç sahiplerinin, kanuni temsilcilerinin, vekillerinin veya kamu kurum veya kuruluşları ile tüzel kişiliklerce yetkilendirilen kişilerin ibrazı mecburi belgeleri göstererek üzerindeki bilgiler tam, okunaklı, örneğine uygun olarak doldurulmuş, bu Yönetmeliğin ekinde yer alan "Araç Trafik Tescil Müracaat ve İşlem Formu" (Ek-l)'nu veya işlemi yapan trafik tescil kuruluşunca elektronik ortamda düzenlenen "Araç Tescil İşlem Formu" (Ek-43/A, Ek-43/B)'nu trafik tescil şube veya bürolarında yetkili memurun önünde imzalaması suretiyle yapılır. Trafik tescil kuruluşlarına müracaat sırasında sahiplik belgesi, uygunluk belgesi, zorunlu mali sorumluluk sigortası poliçesi ile özel tüketim vergisi ödeme belgesinin aslının ibraz edilmesi zorunludur. Ancak, bu belgelere ait bilgilerin trafik tescil kuruluşlarınca, ilgili kamu kurum veya kuruluşları ile gerçek veya diğer tüzel kişilerinden elektronik sistemle alınabilmesi halinde, ibraz zorunluluğu aranmaz. Araç sahibince beyan edilen bilgilerden araca ait olanlar ibraz edilen belgelerle, kişiye ait olanlar ise nüfus hüviyet cüzdanı ve Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi kayıtlarından karşılaştırılarak yetkili memurca tasdik edilir. Araca ait ibraz edilen belgelere "……plakaya tescil yapılmıştır" kaşesi vurulur ve bu belgeler muhafaza edilmek üzere araç sahibine iade edilir. Yaşı itibariyle Araç Muayene İstasyonlarının Açılması, İşletilmesi ve Araç Muayenesi Hakkında Yönetmelikte belirtilen ilk muayene süresini geçirmiş araçların muayenesinin yaptırılması zorunludur. Araç Tescil Belgesi ile Motorlu Araç Trafik Belgesi araç sahibine veya kanuni vekiline veya kamu kurum veya kuruluşları ile tüzel kişiliklerce yetkilendirilen kişiye elden teslim edilir. Araç Tescil Belgesinin Emniyet Genel Müdürlüğünce elektronik sistemle gönderilen bilgiler esas alınarak Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğünce düzenlenmesi halinde, belge, gerçek kişiler için araç sahibinin Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü Adres Kayıt Sisteminde belirtilen yerleşim yeri adresine, tüzel kişiler için ticaret sicil gazetesi, tüzük veya diğer resmi kayıt belgelerinde belirtilen adreslerine posta aracılığı ile teslim edilir. Yabancılar için ise belgelerin gönderileceği adrese ilişkin hususlar Emniyet Genel Müdürlüğünce belirlenir ve Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğüne bildirilir. Araca ve tesciline dair bilgiler Emniyet Genel Müdürlüğünce elektronik ortamda tutulur. Ayrıca, tescile dair müracaat formları (Ek-1, Ek-43/A, Ek-43/B) ve gerekli diğer belgelerin saklanacağı dosya oluşturularak, tescil plaka numarasına göre arşivlenir. Tescili yapılan araçların tescille birlikte aynı anda trafikten çekilmesi talebinde bulunulması halinde, öncelikle tescil işlemi yapılır, ancak motorlu araç trafik belgesi düzenlenmez ve tescil plakası bastırılmaz. Tescil işlemini takiben 41 inci madde hükümleri doğrultusunda trafikten çekme işlemi yapılır." düzenlemesi yer almaktadır.

Dava dosyasının incelenmesinden; Ç.M. Otomotiv Ltd. Şti. adına tescilli 19/12/2006 tarih ve 20628 sayılı serbest dolaşıma giriş beyannamesi ile ithalat işlemleri gerçekleştirilip bilahare davacı tarafından satın alınan 1GNFG15T371114889 şasi numaralı araçla ilgili olarak 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 235/4. maddesi uyarınca Gebze Gümrük Müdürlüğü'nce alınan 15/09/2014 tarih ve 2768846 sayılı "Mülkiyetin Kamuya Geçirilmesine" dair karar nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen 97.000,00 TL araç bedeli tutarındaki maddi zararın el koyma tarihinden itibaren hesaplanacak yasal faiziyle birlikte tazmini istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

2918 sayılı Kanunun 110 uncu maddesinin birinci fıkrasının iptali istemiyle Bursa 3. Asliye Hukuk Mahkemesi ve Batman 2. Asliye Hukuk Mahkemesince yapılan itiraz başvuruları üzerine konuyu inceleyen Anayasa Mahkemesi, şu gerekçesi ile anılan kuralı Anayasaya aykırı görmemiş ve iptal istemini oy birliğiyle reddetmiştir: "...Anayasa Mahkemesi'nin daha önceki kimi kararlarında da belirtildiği üzere, tarihsel gelişime paralel olarak Anayasa'da adli ve

idari yargı ayırımına gidilmemiş ve idari uyuşmazlıkların çözümünde idare ve vergi mahkemeleriyle Danıştay yetkili kılınmıştır. Bu nedenle, genel olarak idare hukuku alanına giren konularda idari yargı, özel hukuk alanına giren konularda adli yargı görevli olacaktır. Bu durumda, idari yargının görev alanına giren bir uyuşmazlığın çözümünde adli yargının görevlendirilmesi konusunda kanun koyucunun mutlak bir takdir yetkisinin bulunduğunu söylemek olanaklı değildir. Ancak, idari yargının denetimine bağlı olması gereken idari bir uyuşmazlığın çözümü, haklı neden ve kamu yararının bulunması halinde kanun koyucu tarafından adli yargıya bırakılabilir. İtiraz konusu kural, trafik kazasında zarar görenin asker kişi ya da memur olmasına, aracın askeri hizmete ilişkin olmasına veya olayın hemzemin geçitte meydana gelmesi durumlarına göre farklı yargı kollarında görülmekte olan 2918 sayılı Kanun'dan kaynaklanan tüm sorumluluk davalarının adli yargıda görüleceğini öngörmektedir. İtiraz konusu düzenlemenin gerekçesinde de ifade edildiği gibi, askeri idari yargı, idari yargı veya adli yargı kolları arasında uygulamada var olan yargı yolu belirsizliği giderilerek söz konusu davalarla ilgili olarak yeknesak bir usul belirlenmektedir. Aynı tür davaların aynı yargı yolunda çözümlenmesi sağlanarak davaların görülmesi ve çözümlenmesinin hızlandırıldığı, bu suretle kısa sürede sonuç alınmasının olanaklı kılındığı ve bunun söz konusu davaların adli yargıda görüleceği yolunda getirilen düzenlemenin kamu yararına yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan, 2918 sayılı Kanun'da tanımlanan Karayolu şeridi üzerindeki araç trafiğinden kaynaklanan sorumlulukların, özel hukuk alanına girdiği konusunda bir tartışma bulunmamaktadır. İdare tarafından kamu gücünden kaynaklanan bir yetkinin kullanılması söz konusu olmadığı gibi, aynı karayolu üzerinde aynı seyir çizgisinde hareket eden, bu nedenle aynı tür risk üreten araçlar arasında özel-kamu ayırımı yapılmasını gerektiren bir neden de yoktur. Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2,125 ve 155. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir..." (Anayasa Mahkemesi'nin 26.12.2013 tarih ve E.2013/68, K.2013/165 sayılı kararı; R.G. 27.3.2014, Sayı: 28954, s. 136-147)

Anayasa'nın 158. maddesinin son fıkrasında "Diğer mahkemelerle, Anayasa Mahkemesi arasındaki görev uyuşmazlıklarında, Anayasa Mahkemesi'nin kararı esas alınır." denilmektedir. Anayasa Mahkemesi'nin yukarıda gerekçesine yer verilen kararı, yasa koyucunun idari yargının görevine giren bir konuyu adli yargının görevine verebileceğine, dolayısıyla 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fıkrası ile öngörülen, bu Kanun'dan doğan tüm sorumluluk davalarının adli yargıda görülmesi düzenlemesinin Anayasa'ya aykırı bulunmadığına dair olup, esas itibariyle görev konusunda verilmiş bir karardır ve Anayasa'nın 158. maddesi uyarınca, tüm yargı organları bakımından uyulması zorunlu bir karar mesabesindedir.

Her ne kadar, dava konusu olayda davacının zararına sebebiyet veren eylemler, dava dışı kişilerin hileli işlemleri ile idare yanıltılarak ülkeye sokulduktan sonra, trafiğe tescilleri için gerekli işlemlerin hukuka aykırı şekilde gerçekleştirilmesi sebebiyle, idare çalışanlarının kusurundan kaynaklanan ve idari hizmetin kötü işlemesi kapsamında değerlendirilebilecek nitelikte eylemler ise de; davaya konu zarardan doğan sorumluluğun 2918 sayılı Kanun'un ve bu kanunun uygulanmasına yönelik Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin araçların tesciline ilişkin hükümlerine aykırı hareket edilmesinden kaynaklandığı, 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesinde de, madde ayrımı yapılmaksızın 2918 sayılı Kanun'dan kaynaklanan sorumluluk davalarının adli yargı yerinde çözümleneceğinin açıkça belirtildiği; bu düzenlemenin, genel idare esaslarına ilişkin sorumluluk hükümlerini düzenleyen diğer kanunlara nazaran özel nitelikte olduğu ve bu nedenle idare ajanlarının eylemlerinden kaynaklansa dahi davaya konu uyuşmazlıkta öncelikli olarak uygulanması gerektiği kanaatine ulaşılmıştır.

Ayrıca davaya konu araca ilişkin olarak hukuka aykırı olarak gümrük kabul ve trafik tescil işlemlerinin gerçekleştirildiği 2007 yılında 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesi yürürlükte değil ise de; görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Bu durumda, 2918 sayılı Kanun'un 19.01.2011 tarihinde yürürlüğe giren 110. maddesi ile Anayasa Mahkemesi'nin işaret edilen karan gözetildiğinde, bahsi geçen Kanun maddesinin 2918 sayılı Kanun'un uygulanmasından kaynaklanan sorumluluk davalarını kapsadığı ve anılan Kanun'un trafikle ilgili kuralları, şartları, hak ve yükümlülükleri, bunların uygulanmasını ve denetlenmesini, ilgili kuruluşları ve bunların görev yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerini kapsadığı, dolayısıyla 2918 sayılı Kanun'un uygulanmasından doğan sorumluluk davalarının görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu; meydana gelen zararın tazmini istemiyle açılan bu davanın da adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Nitekim, aynı konudaki uyuşmazlıklara ilişkin olarak Bursa 2. İdare Mahkemesi'nin E:2016/558 sayılı dosyası ile Kocaeli 2. İdare Mahkemesi'nin E:2016/640 sayılı dosyasında verilen görevlilik kararlarının kaldırılmasına yönelik Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 13/03/2017 tarih ve E:2017/7154, K:2017/191 sayılı ile 10/07/2017 tarih ve E:2017/13, K2017/418 sayılı kararları da bu doğrultudadır.

Açıklanan nedenlerle, davanın 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15/1-a. maddesi uyarınca görev yönünden reddine(…)" karar vermiş, bu karar istinaf yoluna başvurulmaksızın kesinleşmiştir.

Davacı Şirket vekili bu kez aynı istemle, 1-İçişleri Bakanlığı ile 2-Gebze Gümrük Müdürlüğüne karşı adli yargı yerinde dava açmıştır.

İSTANBUL 13.ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ: 20.11.2018 gün ve E:2018/161, K:2018/417 sayı ile, dava ve cevap dilekçelerinin geniş özetlerine yer verdikten sonra; "(…)Dosyadaki bilgi ve belgeler, toplanan deliller, davaya konu 34 K 6555 plakalı aracın trafik sicil kayıtları ve tüm işlem dosyaları ile gümrük ithalat kayıtları, Kocaeli 1.İdare Mahkemesinin 2017/1745 esas sayılı dosyası, Kocaeli 2.Vergi Mahkemesinin 2017/931 esas sayılı dosyası ile tüm dosya kapsamından; davacının sahibi olduğu aracın mülkiyetinin kamuya geçirilmesi nedeniyle araç tutarında uğranılan zararın tazmini istemiyle açılan dava olduğu, uyuşmazlığın temelinde idarenin araştırma görevini gereği gibi yerine getirmemesi nedeniyle uğranılan maddi zararın hizmet kusuru esasına göre tazmini olduğu, görevli mahkemenin İdare mahkemesi olduğu sonucuna varılmış, davanın yargı yolu nedeniyle reddine karar vermek gerekmiştir.

HÜKÜM:

Yukarıda açıklanan nedenlerle;

1-Davanın yargı yolu nedeniyle reddine,(…)" karar vermiş, bu karar iztinaf yoluna başvurulmaksızın kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi'nin, Hicabi DURSUN'un Başkanlığında, Üyeler: Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Süleyman Hilmi AYDIN, Aydemir TUNÇ ve Nurdane TOPUZ'un katılımlarıyla yapılan 8.7.2019 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; adli ve idari yargı yerleri arasında 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, adli yargı dosyasının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak davacı vekilinin istemi üzerine son görevsizlik kararını veren mahkemece, ekinde idari yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hâkim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 2006 yılında ithalat işlemleri gerçekleştirilip bilahare davacı Şirket tarafından satın alınan 34 K 6555 plakalı araçla ilgili olarak, 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 235/4. maddesi uyarınca Gebze Gümrük Müdürlüğü'nce alınan 15/09/2014 tarih ve 58 sayılı "Mülkiyetin Kamuya Geçirilmesine" dair karar nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen 97.000,00 TL araç bedeli tutarındaki maddi zararın, yurt dışından ülkeye ithal rejimine uygun olmayan eşyanın önleme, izleme, araştırma görev sorumluluğunu gereği gibi yerine getirmeyen davalı idarelerin hizmet kusuru bulunduğu ileri sürülerek, araca el konulduğu tarihten itibaren hesaplanacak yasal faiziyle birlikte tazmini istemiyle açılmıştır.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun "Emniyet Genel Müdürlüğünün, merkez, bölge, il ve ilçe trafik kuruluşları, görev ve yetkileri" başlıklı 5. Maddesinin 'kuruluş' başlıklı (a) alt bendinde; "(Değişik: 17/10/1996 - 4199/3 md.) Bu Kanunla, Emniyet Genel Müdürlüğüne verilen görevler, Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlı olarak kurulan Trafik Hizmetleri Başkanlığınca yürütülür. Trafik Hizmetleri Başkanlığı, Emniyet Genel Müdür Yardımcısı tarafından yürütülür. Emniyet Genel Müdürlüğünün merkez bölge, il ve ilçe trafik zabıta kuruluşları Trafik Hizmetleri Başkanlığına bağlı olarak çalışır.

Araçlara ve sürücülere ait işlemleri yapmak, plaka ve belgelerini vermek ve bu amaca yönelik hizmetleri yürütmek üzere her ilde ve gerekli görülen ilçelerde tescil şube veya büroları kurulur.

Tescil şube veya bürolarında emniyet hizmetleri sınıfı personelinden ayrı olarak teşkilat ve kadrolarında gösterilen sayıda genel idare ve teknik hizmetler sınıfında personel ile sözleşmeli personel çalıştırılabilir." denilmek sureti ile araçlara ve sürücülere ilişkin işlemleri yapmak, plaka ve belgelerini vermek ve bu amaca yönelik hizmetleri yürütmek üzere her ilde ve gerekli görülen ilçelerde tescil şube veya büroları kurulacağı belirtilmiş;

Aynı maddenin ' görev ve yetkiler ' alt başlıklı b bendinin 7. fikrasında "Araçların tescil işlemlerini yaparak belge ve plakalarını vermek", 8. fikrasında " (Değişik: 25/6/2010-6001/35 md.) Ülke çapında taşıtların ve sürücülerin sicillerini tutmak, bunlara ilişkin teknik ve hukukî değişiklikleri işlemek, işlettirmek, istatistiksel bilgileri toplamak ve değerlendirmek" görevleri oluşturulacak bu şube ve bürolara bırakılmıştır.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun "Araçların satış, devir ve tescili ile bu işlemlerle ilgili yetki ve sorumluluk" başlıklı 20.maddesinde,

"Tescil süreleri, satış ve devirler, noterlerin sorumluluğu ile ilgili esaslar şunlardır:

a) Araç sahipleri,

1. (Değişik: 13/2/2011-6111/55 md.) Tescili zorunlu ve ilk tescili yapılacak olan araçların satın alma veya gümrükten çekme tarihinden itibaren üç ay içinde tescili için; bunların hurda durumuna gelmesi hâlinde ise bir ay içinde tescilin silinmesi için ilgili trafik tescil kuruluşuna veya Emniyet Genel Müdürlüğünün belirleyeceği kamu kurum veya kuruluşları ile gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine başvurmak,

2. (Değişik: 2/4/1998 - 4358/3 md.) Tescilin yapılması veya silinmesi için vergi kimlik numarası ile yönetmelikte belirtilen bilgi ve belgeleri sağlamak,

Zorundadırlar.

b) Araçların giriş işlemlerini yapan gümrük idareleri bu durumu 15 gün içinde araç sahiplerinin beyan ettikleri tescil kuruluşuna bildirmekle yükümlüdürler.

c) Tescil belgesi, aracın başkasına satış veya devrine, hurdaya çıkarılmasına veya araçta, yönetmelikte belirtilen niteliklerin değişmesine kadar geçerli sayılır.

d) (Değişik: 24/12/2009-5942/1 md.) Tescil edilmiş araçların her çeşit satış ve devirleri, satış ve devri yapılacak araçtan dolayı motorlu taşıtlar vergisi, gecikme faizi, gecikme zammı, vergi cezası ve trafik idari para cezası borcu bulunmadığının tespit edilmesi ve taşıt üzerinde satış ve/veya devri kısıtlayıcı herhangi bir tedbir veya kayıt bulunmaması halinde, araç sahibi adına düzenlenmiş tescil belgesi veya trafik tescil kayıtları esas alınarak noterler tarafından yapılır. Noterler tarafından yapılmayan her çeşit satış ve devirler geçersizdir.

Satış ve devir işlemi, siciline işlenmek üzere üç işgünü içerisinde ilgili trafik tescil kuruluşu ile vergi dairesine bildirilir. Bu bildirimle birlikte alıcı adına trafik tescil işlemi gerçekleşmiş sayılır. Satış ve devir tarihi itibariyle, 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu hükümleri uyarınca eski malikin vergi mükellefiyeti sona erer, yeni malikin vergi mükellefiyeti başlar.

Yapılan satış ve devir işlemi üzerine noterler tarafından yeni malik adına bir ay süreyle geçerli tescile ilişkin geçici belge düzenlenir.

197 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinde yer alan sorumluluk hükümleri saklı kalmak kaydıyla, anılan maddede ve bu bentte yer alan isteme ve bildirmeleri elektronik ortamda yaptırmaya ve bu konuda yükümlülük getirmeye,

elektronik bildirmelere ilişkin usul ve esasları belirlemeye Gelir İdaresi Başkanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü yetkili olup, bu kurumlar satış, devir ve tescile ilişkin işlemlerin gerçekleştirilmesi için gerekli elektronik veri akışını sağlarlar. Satış ve devir işlemlerini yapanlar, bu işlemler sırasında edindikleri bilgileri ifşa ettikleri takdirde Türk Ceza Kanununun 239 uncu maddesi uyarınca cezalandırılırlar.

Satış ve devir işlemlerinin bildiriminden itibaren bir aylık süre içerisinde ilgili trafik tescil kuruluşu veya Emniyet Genel Müdürlüğünün uygun gördüğü kamu kurum veya kuruluşları tarafından yeni malik adına tescil belgesi düzenlenerek elden veya posta aracılığıyla teslim edilir. Tescil belgesinin bir ay içerisinde teslim edilememesi halinde yeni malike sorumluluk yüklenemez.

Bu bentte düzenlenen satış ve devir işlemleri her türlü harçtan, bu işlemlere ilişkin düzenlenen kâğıtlar damga vergisi ve değerli kâğıt bedellerinden istisnadır. Trafik tescil kuruluşunda yeni malik adına yapılacak tescil nedeniyle düzenlenmesi gereken değerli kâğıtların bedelleri, satış ve devir esnasında noterler tarafından tahsil edilir ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 119 uncu maddesi uyarınca beyan edilerek ödenir. Bu bentte yer alan işlemler sebebiyle noterlere herhangi bir pay veya aidat ödenmez.

1512 sayılı Kanunun 112 nci maddesi uyarınca belirlenen ücret uygulanmaksızın satış ve devre ilişkin her türlü işlem karşılığında toplam 20 Türk Lirası maktu ücret alınır. Söz konusu ücret, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere önceki yılda uygulanan ücret tutarının o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca tespit ve ilan olunan yeniden değerleme oranında artırılması suretiyle hesaplanır.

Haciz, müsadere, zapt, buluntu, trafikten men gibi nedenlerle; icra müdürlükleri, vergi dairesi müdürlükleri, milli emlak müdürlükleri ile diğer yetkili kamu kurum ve kuruluşları tarafından satışı yapılan araçların satış tutanağının bir örneği aracın kayıtlı olduğu trafik tescil kuruluşlarına üç işgünü içerisinde gönderilir. Aracı satın alanlar gerekli bilgi ve belgeleri sağlayarak ilgili trafik tescil kuruluşundan bir ay içerisinde adlarına tescil belgesi almak zorundadırlar. Alıcıların tescil belgesi almak için süresinde başvurmamaları halinde bu araçları alıcıları adına re'sen kayıt ve tescil ettirmeye Emniyet Genel Müdürlüğü yetkilidir.

Bu bendin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye İçişleri ve Maliye Bakanlıkları yetkilidir.

e) (Değişik: 24/12/2009-5942/1 md.) Araç satın alıp, bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendine uymayanlar ile (d) bendinin sekizinci paragrafı hükümlerine göre bir ay içerisinde tescil belgesi almayan alıcılara 130 Türk Lirası, (d) bendi hükümlerine uymayan noterlere ise her bir işlem için 1.000 Türk Lirası idari para cezası verilir. Tescil yapılmadan trafiğe çıkarılan araçlar, tescil yapılıncaya kadar trafikten men edilir." denilmek sureti ile, ülkeye gümrük kanalı ile giriş yapan araçların ilk tescil işlemlerinin araç sahiplerinin gümrükten geçişi yapılan araçların tescili için gümrükten çekme tarihinden itibaren üç ay içinde tescili için; ilgili trafik tescil kuruluşuna veya Emniyet Genel Müdürlüğünün belirleyeceği kamu kurum veya kuruluşları ile gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine başvurmaları gerektiği, bu sırada araçların giriş işlemlerini yapan gümrük idarelerinin bu durumu 15 gün içinde araç sahiplerinin beyan ettikleri tescil kuruluşuna bildirmekle yükümlü oldukları, tescil edilmiş araçların her çeşit satış ve devirlerinin, satış ve devri yapılacak araçtan dolayı motorlu taşıtlar vergisinin, gecikme faizinin, gecikme zammının, vergi cezası ve trafik idari para cezası borcu bulunmadığının tespit edilmesi ve taşıt üzerinde satış ve/veya devri kısıtlayıcı herhangi bir tedbir veya kayıt bulunmaması halinde, araç sahibi adına düzenlenmiş tescil belgesi veya trafik tescil kayıtları esas alınarak noterler tarafından yapılacağı ve araç satın alıp, bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendine uymayanlar ile (d) bendinin sekizinci paragrafı hükümlerine göre bir ay içerisinde tescil belgesi almayan alıcılara 130 Türk Lirası, (d) bendi hükümlerine uymayan noterlere ise her bir işlem için 1.000 Türk Lirası idari para cezası verileceği ve tescil yapılmadan trafiğe çıkarılan araçların tescil yapılıncaya kadar trafikten men edileceği hükme bağlanmıştır.

Aynı Kanunun "Belge ve plaka vermeye yetkili kuruluşlar:" başlıklı 22. maddesinde; "(Değişik: 18/1/1985 - KHK 245/8 md.; Aynen kabul: 28/3/1985 - 3176/8 md.)

Yönetmelikte gösterilen esaslara göre:

a) Askeri maksatlarla kullanılan Türk Silahlı Kuvvetlerine ait bütün araçlar ile çeşitli anlaşmalara göre askeri amaçla yurdumuzda bulunan kuruluşlara ait araçların tescilleri Türk Silahlı Kuvvetlerince,

b) Raylı sistemle çalışan araçların tescilleri, kullanıldığı yerlere göre ait olduğu kuruluşlarca,

c) İş makinesi türünden araçların tescilleri;

1. Kamu kuruluşlarına ait olanlar ilgili kuruluşlarınca,

2. (Değişik: 17/10/1996 - 4199/10 md.) Özel veya tüzelkişilere ait olanlardan; tarım kesiminde kullanılanlar ziraat odalarınca, tarım kesiminde kullanılanların dışında kalan ve sanayi, bayındırlık ve diğer kesimlerde kullanılanların tescilleri, üyesi oldukları ticaret, sanayi veya ticaret ve sanayi odalarınca,

d) Tarım kesiminde kullanılanlar hariç, İl Trafik Komisyonlarından karar alınmak şartı ile motorsuz taşıtlardan gerekli görülenlerin tescilleri belediyelerce,

e) (Mülga: 13/2/2011-6111/57 md.)

Yapılır, belge ve plakaları verilir.

(Ek fıkra: 13/2/2011-6111/57 md.) Birinci fıkrada sayılanlar dışında kalan bütün araçların tescilleri, araca ait belgelerin düzenlenmesi, kişiselleştirilmesi, kişiselleştirilen belgelerin basımı ve ilgililerine elden veya posta aracılığı ile teslimi işlemleri Emniyet Genel Müdürlüğü veya bağlı trafik tescil kuruluşlarınca yapılır. Emniyet Genel Müdürlüğü; ilk tescili yapılacak araçların tesciline esas teşkil edecek işlemleri elektronik ortamda bilgi paylaşımı yoluyla yapmak üzere, elektronik ortamda oluşturduğu bir ay süre ile geçerli tescile ilişkin geçici belgeyi basmak ve araç sahibine vermek üzere kamu kurum veya kuruluşları ile gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerini yetkilendirebilir. Yetkilendirilen bu gerçek veya özel hukuk tüzel kişileri, yapacakları işlemleri aralarında düzenleyecekleri protokol çerçevesinde başka gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine de yaptırabilirler. Araca ait kişiselleştirilen belgelerin basımı ve ilgililerine elden veya posta yoluyla teslimi, Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından belirlenen kamu kurum veya kuruluşları ile özel hukuk tüzel kişilerine de yaptırılabilir. Bu işlemlerin yapılmasına dair usul ve esaslar yönetmelikte belirlenir.

(Ek fikra: 13/2/2011-6111/57 md.) Tescil belgesinin bir ay içinde teslim edilememesi hâlinde, buna ilişkin olarak araç sahibine sorumluluk yüklenemez.

(Ek fikra: 13/2/2011-6111/57 md.) Genel hükümlerden kaynaklanan sorumlulukları saklı kalmak üzere, ikinci fikra hükmüne göre yetkilendirilmiş gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine, belirlenen usul ve esaslara aykırı hareket etmeleri halinde tespitin yapıldığı yerin mülki amiri veya bu konu ile ilgili olarak yetkilendireceği trafik tescil birim amiri tarafından on bin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

(Ek fikra: 13/2/2011-6111/57 md.) Tescile ilişkin geçici belge, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun uygulanmasında resmî belge sayılır" denilmek sureti 1. fikrada bentler halinde sayılan istisnalar haricinde kalan araçlara ilişkin tescile yönelik işlemlerin Emniyet Genel Müdürlüğü veya bağlı trafik tescil kuruluşlarınca yapılacağı, Emniyet Genel Müdürlüğünün ilk tescili yapılacak araçların tesciline esas teşkil edecek işlemleri elektronik ortamda bilgi paylaşımı yoluyla yapacağı düzenlenmiştir.

Davanın açıldığı 22.12.2015 tarihinde yürürlükte bulunan 01.05.2010 gün ve 27568 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan yönetmelikle değişik 18.07.1997 tarih ve 23053 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin "Yeni Kayıt" başlıklı 31. maddesinde;

İlk defa tescili yapılacak araçların tescil işlemi, sahiplerinin Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü Adres Kayıt Sisteminde belirtilen yerleşim yerinin bulunduğu yerdeki trafik tescil şube veya bürosunda yapılır. Kamu kurum veya kuruluşlarınca finansal kiralama yoluyla kiralanan ve ilk defa tescili yapılacak araçlar, kiracının bulunduğu yerin trafik tescil kuruluşunda da tescil ettirilebilir.

Araçların ilk tescilleri, araç sahiplerinin, kanuni temsilcilerinin, vekillerinin veya kamu kurum veya kuruluşları ile tüzel kişiliklerce yetkilendirilen kişilerin ibrazı mecburi belgeleri göstererek üzerindeki bilgiler tam, okunaklı, örneğine uygun olarak doldurulmuş, bu Yönetmeliğin ekinde yer alan "Araç Trafik Tescil Müracaat ve İşlem Formu" (Ek-1)'nu veya işlemi yapan trafik tescil kuruluşunca elektronik ortamda düzenlenen "Araç Tescil İşlem Formu" (Ek-43/A, Ek-43/B)'nu trafik tescil şube veya bürolarında yetkili memurun önünde imzalaması suretiyle yapılır.

Trafik tescil kuruluşlarına müracaat sırasında sahiplik belgesi, uygunluk belgesi, zorunlu mali sorumluluk sigortası poliçesi ile özel tüketim vergisi ödeme belgesinin aslının ibraz edilmesi zorunludur. Ancak, bu belgelere ait bilgilerin trafik tescil kuruluşlarınca, ilgili kamu kurum veya kuruluşları ile gerçek veya diğer tüzel kişilerinden elektronik sistemle alınabilmesi halinde, ibraz zorunluluğu aranmaz.

Araç sahibince beyan edilen bilgilerden araca ait olanlar ibraz edilen belgelerle, kişiye ait olanlar ise nüfus hüviyet cüzdanı ve Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi kayıtlarından karşılaştırılarak yetkili memurca tasdik edilir.

Araca ait ibraz edilen belgelere "..... plakaya tescil yapılmıştır" kaşesi vurulur ve bu belgeler muhafaza edilmek üzere araç sahibine iade edilir.

Yaşı itibariyle Araç Muayene İstasyonlarının Açılması, İşletilmesi ve Araç Muayenesi Hakkında Yönetmelikte belirtilen ilk muayene süresini geçirmiş araçların muayenesinin yaptırılması zorunludur.

Araç Tescil Belgesi ile Motorlu Araç Trafik Belgesi araç sahibine veya kanuni vekiline veya kamu kurum veya kuruluşları ile tüzel kişiliklerce yetkilendirilen kişiye elden teslim edilir.

Araç Tescil Belgesinin Emniyet Genel Müdürlüğünce elektronik sistemle gönderilen bilgiler esas alınarak Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğünce düzenlenmesi halinde, belge gerçek kişiler için araç sahibinin Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü Adres Kayıt Sisteminde belirtilen yerleşim yeri adresine, tüzel kişiler için ticaret sicil gazetesi, tüzük veya diğer resmi kayıt belgelerinde belirtilen adreslerine posta aracılığı ile teslim edilir. Yabancılar için ise belgelerin gönderileceği adrese ilişkin hususlar Emniyet Genel Müdürlüğünce belirlenir ve Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğüne bildirilir.

Araca ve tesciline dair bilgiler Emniyet Genel Müdürlüğünce elektronik ortamda tutulur. Ayrıca, tescile dair müracaat formları (Ek-1, Ek-43/A, Ek-43/B) ve gerekli diğer belgelerin saklanacağı dosya oluşturularak, tescil plaka numarasına göre arşivlenir.

Tescili yapılan araçların tescille birlikte aynı anda trafikten çekilmesi talebinde bulunulması halinde, öncelikle tescil işlemi yapılır, ancak motorlu araç trafik belgesi düzenlenmez ve tescil plakası bastırılmaz. Tescil işlemini takiben 41 inci madde hükümleri doğrultusunda trafikten çekme işlemi yapılır." denilmek sureti ile, ilk kaydı yapılacak araçlara ilişkin usuli prosedür ayrıca düzenlenmiş, bu maddede de tescil işlemlerinin 2918 sayılı Kanun'un 5. Maddesi gereğince oluşturulacak trafik tescil şube ve büroları aracılığıyla gerçekleştirileceği bir kez daha ortaya konulmuştur.

Dosyanın incelenmesinden, Ç. M. Otomotiv Ltd. Şti. adına tescilli 19/12/2006 tarih ve 20628 sayılı serbest dolaşıma giriş beyannamesi ile ithalat işlemleri gerçekleştirilip bilahare davacı tarafından satın alınan 1GNFG15T371114889 şasi numaralı, 34 K 6555 plaka sayılı araçla ilgili; ithalatçı firma hakkında tanzim olunan 16/05/2013 tarih ve 119-02 sayılı Soruşturma Raporunda, söz konusu araç da dahil ithal işlemleri gerçekleştirilen 35 adet aracın "yeni ve kullanılmamış" olarak beyan edilmesine karşın yapılan yurt dışı araştırmasında "eski" oldukları ve dolayısıyla İthalat Rejimi Kararının 7. maddesine aykırı şekilde izin alınmaksızın ithal edildiğinin tespiti üzerine, 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 235/4 maddesi uyarınca Gebze Gümrük Müdürlüğü'nce 15/09/2014 tarih ve 58 sayılı "Mülkiyetin Kamuya Geçirilmesine" dair karar alındığı; davacı Şirket tarafından; aracın ithalinden, yurt içinde dolaşımına ve el değiştirmesine kadar her türlü kayıt ve tespitin davalı Bakanlık ve Bakanlığa bağlı gümrük müdürlüklerinin sorumluluğunda olduğu, müvekkilinin bu tür kaçakçılık işlemlerini takip, tespit veya araştırma sorumluluğu ve imkanının bulunmadığı, müsadere işlemi sebebiyle müvekkili şirketin mülkiyetinden çıkan aracın el koyma tarihindeki rayiç değerinin ödenmesinin gerektiği ileri sürülerek; Gebze Gümrük Müdürlüğü'nce 15.09.2014 tarih ve 58 sayılı mülkiyetin kamuya geçirilmesi kararı ile el konularak müsadere edilen 34 K 6555 plakalı aracın el koyma tarihindeki rayiç değeri olan 97.000,00 TL'nin, el koyma tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile tahsiline karar verilmesi istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Bu açıklamalar ışığında, mevzuatın emredici hükümlerine aykırı şekilde gerçekleştirilen işlemler nedeni ile uğranıldığı ileri sürülen zararın tazmini istemi ile açılan davada, bu konuyu düzenleyen 2918 sayılı Kanunun göreve ilişkin düzenlemesinin dikkate alınması ve görevli yargı yerinin bu kapsamda belirlenmesi gerekmektedir.

Nitekim 2918 sayılı Yasanın 19.1.2011 günlü Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6099 sayılı Yasanın 14. maddesiyle değişik 110. maddesinde "…bu Kanundan doğan sorumluluk davaları, adli yargıda görülür" Geçici 21. maddesinde de "Bu Kanunun 110 uncu maddesinin birinci fıkrasının göreve ilişkin hükmü, yürürlüğe girdiği tarihten önce idari yargıda ve Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde açılmış bulunan davalara uygulanmaz" denilmek sureti ile 2918 sayılı Kanun'un uygulanmasından kaynaklanan zararların tazmini istemi ile açılacak sorumluluk davalarında adli yargı yerlerinin görevli olacağı ayrıca ve açıkça belirtilmiştir.

2918 sayılı Kanunun 110 uncu maddesinin birinci fıkrasının iptali istemiyle Bursa 3.Asliye Hukuk Mahkemesi ve Batman 2.Asliye Hukuk Mahkemesince yapılan itiraz başvuruları üzerine konuyu inceleyen Anayasa Mahkemesi, şu gerekçesi ile anılan kuralı Anayasaya aykırı görmemiş ve iptal istemini oy birliğiyle reddetmiştir: "… Anayasa Mahkemesi'nin daha önceki kimi kararlarında da belirtildiği üzere, tarihsel gelişime paralel olarak Anayasa'da adli ve idari yargı ayırımına gidilmemiş ve idari uyuşmazlıkların çözümünde idare ve vergi mahkemeleriyle Danıştay yetkili kılınmıştır. Bu nedenle, genel olarak idare hukuku alanına giren konularda idari yargı, özel hukuk alanına giren konularda adli yargı görevli olacaktır. Bu durumda, idari yargının görev alanına giren bir uyuşmazlığın çözümünde adli yargının görevlendirilmesi konusunda kanun koyucunun mutlak bir takdir yetkisinin bulunduğunu söylemek olanaklı değildir. Ancak, idari yargının denetimine bağlı olması gereken idari bir uyuşmazlığın çözümü, haklı neden ve kamu yararının bulunması halinde kanun koyucu tarafından adli yargıya bırakılabilir. İtiraz konusu kural, trafik kazasında zarar görenin asker kişi ya da memur olmasına, aracın askeri hizmete ilişkin olmasına veya olayın hemzemin geçitte meydana gelmesi durumlarına göre farklı yargı kollarında görülmekte olan 2918 sayılı Kanun'dan kaynaklanan tüm sorumluluk davalarının adli yargıda görüleceğini öngörmektedir. İtiraz konusu düzenlemenin gerekçesinde de ifade edildiği gibi, askeri idari yargı, idari yargı veya adli yargı kolları arasında uygulamada var olan yargı yolu belirsizliği giderilerek söz konusu davalarla ilgili olarak yeknesak bir usul belirlenmektedir. Aynı tür davaların aynı yargı yolunda çözümlenmesi sağlanarak davaların görülmesi ve çözümlenmesinin hızlandırıldığı, bu suretle kısa sürede sonuç alınmasının olanaklı kılındığı ve bunun söz konusu davaların adli yargıda görüleceği yolunda getirilen düzenlemenin kamu yararına yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan, 2918 sayılı Kanun'da tanımlanan Karayolu şeridi üzerindeki araç trafiğinden kaynaklanan sorumlulukların, özel hukuk alanına girdiği konusunda bir tartışma bulunmamaktadır. İdare tarafından kamu gücünden kaynaklanan bir yetkinin kullanılması söz konusu olmadığı gibi, aynı karayolu üzerinde aynı seyir çizgisinde hareket eden, bu nedenle aynı tür risk üreten araçlar arasında özel-kamu ayırımı yapılmasını gerektiren bir neden de yoktur. Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2.,125. ve 155. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir…" (Any. Mah.nin 26.12.2013 tarih ve E.2013/68, K.2013/165 sayılı kararı; R.G. 27.3.2014, Sayı: 28954, s.136-147.)

Anayasa'nın 158 inci maddesinin son fıkrasında " Diğer mahkemelerle, Anayasa Mahkemesi arasındaki görev uyuşmazlıklarında, Anayasa Mahkemesi'nin kararı esas alınır." denilmektedir. Anayasa Mahkemesi'nin yukarıda gerekçesine yer verilen kararı, yasa koyucunun idari yargının görevine giren bir konuyu adli yargının görevine verebileceğine, dolayısıyla 2918 sayılı Kanunun 110 uncu maddesinin birinci fıkrası ile öngörülen, bu Kanun'dan doğan tüm sorumluluk davalarının adli yargıda görülmesi düzenlemesinin Anayasa'ya aykırı bulunmadığına dair olup, esas itibariyle görev konusunda verilmiş bir karardır ve Anayasa'nın 158 inci maddesi uyarınca, başta Mahkememiz olmak üzere diğer yargı organları bakımından da uyulması zorunlu bir karar mesabesindedir.

Bu durumda, 2918 sayılı Yasanın 19.01.2011 tarihinde yürürlüğe giren 110. maddesi ile Anayasa Mahkemesi'nin işaret edilen kararı gözetildiğinde, bahsi geçen Kanun maddesinin 2918 sayılı Kanun'un uygulanmasından kaynaklanan sorumluluk davalarını kapsadığı ve Kanunun, trafikle ilgili kuralları, şartları, hak ve yükümlülükleri, bunların uygulanmasını ve denetlenmesini, ilgili kuruluşları ve bunların görev yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerini kapsadığı, dolayısıyla 2918 sayılı Kanun'un uygulanmasından doğan sorumluluk davalarının görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu; meydana gelen zararın tazmini istemiyle açılan bu davanın da adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Her ne kadar, dava konusu olayda davacının zararına sebebiyet veren eylemler, dava dışı kişilerin hileli işlemleri ile idare yanıltılarak ülkeye sokulduktan sonra, trafiğe tescilleri için gerekli işlemlerin hukuka aykırı şekilde gerçekleştirilmesi sebebiyle, idare çalışanlarının kusurundan kaynaklanan ve idari hizmetin kötü işlemesi kapsamında değerlendirilebilecek nitelikte eylemler ise de; davaya konu zarardan doğan sorumluluğun 2918 sayılı Kanun'un ve bu kanunun uygulanmasına yönelik Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin araçların tesciline ilişkin hükümlerine aykırı hareket edilmesinden kaynaklandığı, 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesinde de, madde ayrımı yapılmaksızın 2918 sayılı Kanun'dan kaynaklanan sorumluluk davalarının adli yargı yerinde çözümleneceğinin açıkça belirtildiği; bu düzenlemenin, genel idare esaslarına ilişkin sorumluluk hükümlerini düzenleyen diğer kanunlara nazaran özel nitelikte olduğu ve bu nedenle idare ajanlarının eylemlerinden kaynaklansa dahi davaya konu uyuşmazlıkta öncelikli olarak uygulanması gerektiği kanaatine ulaşılmıştır.

Ayrıca davaya konu araca ilişkin olarak hukuka aykırı olarak gümrük kabul ve trafik tescil işlemlerinin ilk olarak gerçekleştirildiği 2006 yılında 2918 sayılı Kanun'un 110.maddesi yürürlükte değil ise de; görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Belirtilen nedenlerle, İstanbul 13.Asliye Hukuk Mahkemesinin 20.11.2018 gün ve E:2018/161, K:2018/417 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle İstanbul 13.Asliye Hukuk Mahkemesinin 20.11.2018 gün ve E:2018/161, K:2018/417 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ

KALDIRILMASINA, 8.7.2019 gününde Üyelerden Süleyman Hilmi AYDIN, Aydemir TUNÇ ve Nurdane TOPUZ'un KARŞI OYLARI ve OY ÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Hicabi	Şükrü	Mehmet	Birol
DURSUN	BOZER	AKSU	SONER

Üye	Üye	Üye
Süleyman Hilmi	Aydemir	Nurdane
AYDIN	TUNÇ	TOPUZ

KARŞI OY

Uyuşmazlık Mahkemesinin 15/02/2016 gün, E:2015/926, K:2016:50 sayılı kararındaki karşı oy gerekçesinde belirtildiği gibi; "Uyuşmazlık, davacıya ait araca, gümrük mevzuatına aykırı olarak yurda sokulduğundan bahisle emniyet yetkililerince el konulması üzerine uğranıldığı ileri sürülen maddi zararın yasal faizi ile birlikte tazmini isteminden doğmuştur.

Adli ve İdari yargı yerlerince verilen görevsizlik kararları nedeniyle oluşan olumsuz görev uyuşmazlığı üzerine sayın çoğunluk görüşü doğrultusunda "Uyuşmazlığın çözümünün 2918 sayılı yasanın 110. maddesi gereğince adli yargının görev alanında bulunduğu" gerekçesiyle adli yargının görevli olduğuna karar verilmiştir.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 110. maddesine 6099 sayılı Kanunla eklenen 1. fikra ile "İşleteni veya sahibi Devlet ve diğer kamu kuruluşları olan araçların sebebiyet verdiği zararlara ilişkin olanları dâhil, bu Kanundan doğan sorumluluk davaları, adli yargıda görülür. Zarar görenin kamu görevlisi olması, bu fikra hükmünün uygulanmasını önlemez. Hemzemin geçitte meydana gelen tren-trafik kazalarında da bu Kanun hükümleri uygulanır." hükmü getirilmiştir.

Eldeki uyuşmazlık ise anılan yasa hükmü kapsamında kalmamaktadır.

Zira, 2918 sayılı Kanunun 85. maddesinde açıkça belirtildiği üzere yasa motorlu araçların işletilmesinden doğan zararlar nedeniyle araç işleteninin hukuki sorumluluğunu düzenlemektedir. Oysa ki somut uyuşmazlıkta davacı, noter yoluyla satın aldığı araca gümrük mevzuatına aykırı olarak yurda sokulduğundan bahisle emniyet yetkililerince el konulduğunu ve mülkiyetin kamuya geçirilmesi sebebiyle uğradığı zararda davalı idarenin hizmet kusuru bulunduğunu ileri sürmektedir.

Anayasanın 125. maddesinde; idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğu belirtildikten sonra, son fikrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu kurala bağlanmıştır.

İdare kural olarak yürüttüğü kamu hizmetiyle nedensellik bağı kurulabilen zararları tazminle yükümlü olup; idari eylem ve/veya işlemlerden doğan zararlar İdare Hukuku kuralları çerçevesinde, hizmet kusuru veya kusursuz sorumluluk ilkeleri gereği tazmin edilmektedir.

İdarenin yürütmekle görevli olduğu bir hizmetin kuruluşunda, düzenlenişinde veya işleyişindeki nesnel nitelikli bozukluk, aksaklık veya boşluk olarak tanımlanabilen hizmet kusuru; hizmetin kötü işlemesi, geç işlemesi veya hiç işlememesi hallerinde gerçekleşmekte ve idarenin tazmin yükümlülüğünün doğmasına yol açmaktadır.

Davalı kamu tüzel kişiliği olup; kural olarak, işlem ve eylemleri idari nitelik taşır. Somut olayda, bu davalının yasa ile kendilerine verilmiş bulunan görevleri gereği gibi yerine getirmedikleri ileri sürülmüştür. Görevin hiç veya gereği gibi yerine getirilmemesi hizmet kusuru niteliğindedir. İdare'nin hizmet kusurundan doğan zararlardan dolayı, İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b maddesi gereğince İdare'ye karşı idari yargı yerinde tam yargı davası açılması gerekir.

Trafik tescil ve büro amirliği tarafından araç tesciline ilişkin olarak yapılan işlemlerin idari nitelikte olup hiç yapılmaması, geç yapılması ya da gereği gibi yapılıp yapılmadığı hususunun idari yargı yerinin denetimine tabi bulunmasına göre 2577 sayılı İ.Y.U.K 2/1- b maddesinde sayılan dava çeşitlerinden olan eldeki tam yargı davasında uyuşmazlığın çözümünde idari yargı görevlidir.

Bu gerekçelerle uyuşmazlıkta Adli Yargıyı görevli kabul eden sayın çoğunluğun görüşüne katılmıyoruz.8.7.2019

Üye	Üye	Üye
Süleyman Hilmi AYDIN	Aydemir TUNÇ	Nurdane TOPUZ